КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массо а мохкенаш пролетареш, цхьанакхета!

шинтта
6
апрель
№ 42 (4832).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Арадуьйлу 1923 шера дуьйна

ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛА ИТОГАШ

Хьайбаш лелоран декъехь социалистически декхарш тІелаьцна Нохч-ГІалгІайн фермийн къахьегамхоша пхиіттаалгІа шера. Шеан лелла доккха кхиам бу цара доладанехьа а, республикин, юкъараллин а районийн хьайбаш лелоран.

Соакха дахка тІаьхьа хиларах дуьхьалла боахамийн кхоачамбоацаш доаккхар Іалашде хьайбаш тоалла а къахьегамехь. Цхьабакъда, хьайбаш лелоран лерттІа...

Цо тоаро хиннатар хьайбаш кхаьбара рационаш лерттІа хилийта, дейкъарна кхоачамбаллаш белла-каш, каротин, микроэлементаш хилийта. Хьайбаш кхаьбара гІулакх лерттІа хіоттадеш республикин боахамаш пятилетка кхоалагІча шера хьалхарча квартала план тІехкхочуьйтуш. Вуьрта республикин хьайбашца. тахан «Сердало» кепатехьа аьхка тайпара, 117 процент кхоачушьйина хьалхарча квартале паччахьалкхене доккха план, шура — 114 процент, фуаш — 100,4 процент.

Соакха цу дакхачу 3 процент дукхагІа хІачуденнал премиин пункташка леацам, шура — 8 процент, фуаш — 5 процент.

...

Лаьтта Іалашдарех дешархоашта боларча продуктивность лакхаьалла хила ха лирх хилар.

Хьайбаш лелоран дешархоашта доаккхар хІане да я бІаьстин ахкем. Цу беттанехьа шорта буц хул. Дарегіа а хьайбашна пайдане а доакъар да иа. Цу хана, къаьстта дьахк, хьайбаш тоалу, дукхагІа тела лелалу шура, доакху хьайбай продукташна хІабода мах...

Кхай тІа ийца интервью

БІУБЕННА

Да деавш дукха балхаш да хІокх а Урус-Мартана районе «Красноармейскийе» яхача совхоза механизаторий. ТІаьхь воргІлагІча марте ластабаьлар совхоза кхаш лададераш біаьстен юцье юа культураш дІайийна. Шина ийгІдаьча лаьтта дикача фуца дІа-йийнай ярого культураш: хьита-боаш 50% гектара тІа, мукх бІаь гек-тара тІа, цхьа дІайийна дукхача шерашка тІаьиела бовцаш 316 гектара тІа, цхьан шера тІаьиела бовцаш 271 гектара тІа. Планах лийрзІачул дикка дукхагІа ийнай уж культураш.

— Массехк дийнахье долавургда тхо гонараш шенара сеэмлан дІае, цу культурашта лаьтта ийндеш Де тхо, — йоаз совхоза вертторча агроноша ноа. Куюмдилова.

Тхо шоллагІча отделене бЇлаьлагІча бригадe да. ЦхьоалагІча апреле дена бригада нхашне болх беш я ворзІ гусенични трактор. Царех ала шелара свеклан кьамІан дІао цьакьоастаьча участкаке хьалара культиваци еш яр, хІаьта цаІ ала ийндеш яр.

— Мичаре кертаеыггар – тош укх бригада кулгалзо ноа. Кадыров Хьусейн!

— Ер санна йолча яІІайхача зама кхай тІарча стане Іохайна батІарек вац Хьуган, тракторааш йолнча кхай...

бригада. Комбайнер за къ Веле а хьаьт чуэцача зама комбайна тІа, хьаьт чуэйца дешча трактора тІа бу цо болх. ДІадаьча шера цо дешача къахьегама толамех «За трудовую доблесть» яха медаль ення цунна. Укх шера а митта дика къахьегаш кхоссагІа механизатор. Цхьаьнна а смена дІаэнийтан цо 20 — 21 гектара тІа культиваци ца еш.

— Масса сменах бу тракторашие бола?

— Йоаз шин сменах ца баро лаьтта ийндара балхаш митта лоацама ннка чакхдаьха доургдоцар тхо!

— Миштa віаштІехьдаьккхад еш кхай тІарча стане болхлошта сакаІа-ра гІулакх?

— Дика дІалтэча хьайна гурга хьона аз...

Дика кийчъяьр цІе уголок. Керда газеташ журналаш да укхаза. Дика я столош а. ХІаьта ненза бІарг кха-таргболча уллар хІара дика меха-низатореша бах болх дІалабу укх.

Цигара дешча тхо дакар цхьоа-лагІча отделене Кагерманова Оалхазара кулгаладоча цхьоалагІча бригада. Бригада доавуа долахуча аглача ухьа ро тІа лызадеш: Укхаза болх беш Социалистически Къахьегама Турпал воча иоа. Кагерманова коммунистически къахьегама бригада.

...

— Берригаш а бей хьа бригада механизатореш шоай смении заденеш дІадачаш а тІолктормаш а еш?

— ЦаІ дикагІа — вешт вогІа ала йиш йолаш бац тракторашош, дела е аз белгалдоаргда нэв. Ибрагимова 1958 шера дена боли беш ва ио укх...

— Хьаьшдае таьа а уж балхаш дІадоладе бых балал да тхьт цхьара культиваци ча яьиай, Іалашдаь фу...

Сурта тІа: Хьаннаьа юргІача кхай тІа культиваци еш а шоллагІча отделена трактористий Ш. Аскабова, А. Янхотова, Х. Хатуева, М. Ибрагимова агрегатов.

М. Пимаев сурт.

М.Р. ПЛИЕВ.

Мехкдаьттахой гІуллакхаш

Планированин экономически стимулированен керлача системах болх беча «Сунжанефть» НПУ мехкдаьттахоша толамца кхоачашду тІайийца социалистически декхараш паччахьалкхен планаш. Мехкдаьтта лакхара кхаь бетта кхаь 101 процент кхоачашдаьй. Планал совгІа дьаьха «Іаьржа доьшу» 4110 тонн а, хІаьта укх бетта чераха дьакха газ 2135 эзар кубически метр а. Хуххал карт бетта хІанна совгІа реализаци ю продукци 22 эзар сом а кхьаха а. Къаьстта дика хьарьет Еремеев Павел Васильевич верзе лаьттача шоллагІча промысела коллектива.

Р. КОТИЕВ,
«Сунжанефть» НПУ экономист.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецам бу:
Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета кхоалагІа сесси 1968 шера 25 апреле городе Грозне гулъе.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный.
1968 шера 5 апрель.

ХА ЗЕХЬА МА ЙОАЕ, МЕХАНИЗАТОРАШ!

КХАШКА НОХАРАШ — ДУКХАГІА

Укх тІехьарча шерашка тІаьхьа тиэшшалап Навсарера кхаш хІане санна дукха иоахашехь. ДІадахача шера гурахьа ца оахаш даса 1200 гектар гарта лаьтта за укхаза вІаьлла саьльт, ...

Из дакхар кхоачашде иаш белаш ба район боахамашка, ... болагІача тайпара оарцагІбаккха вІенкхэнта укхаза тохалэ́ш.

Баккъа, хІадахача шера хиина тІалаташ укхаза дицленнача хьахьонх хІана боахамашка ... тача гІуллакхаша.

ХІанналца хьахоар ух йоахкий залаш кхайкаеш трибунаш тІара ду айдена, дехкараш кхоачашдергхьахарах тешам бечуа къамаьлдаш: «Тракторааш тоаьл яьниа латт, дІайха из доагІане а цхьатарра кхашка яха кийча болаш».

Пиеиа гургал халача дІагІа-кхаьчача дехкаша даьр санна, хІана балхаш дІаоцадаела мехьеннай Іай иІорІа хийттарий оаз.

Кхоачамболлаш тайп-тайпара тракторааш я укхазарча хІара ...

Цхьан бригадера лаьтта аьха баллалца шоллагІбараш хьоман бакхІача біаьстан еа, бехктоахае ха тІехьахьархьа, тІайкха ховш ма дий ший хаманхьа лаьттагІа ца боалача фийго фу хьунгьам бу. Шиі ха я «методий».

— Шуи бригаде яц шоай лаьтта аьхаа техника?

— Я-м яр яа...

19 трактор я цу бригада, берех 5 «ДТ» я йолаш, бакъ-да, цу еррыгахех а ший лакхехьа йийца кхоь шара кхай тІа ляар. Вошаш мичахь?

Бригада мастерскеника дІачудоачача № 48—04 йола «ДТ-54» яха трактор латт. Цун тІагІолла мукхьа Волаенича чартол тІа йоахкача хІанарех ховш не укхаза лаьтта хьалхара ди доашента.

ТІехьагІа гучадоал на цига латта пхьа иттех ди доха... болх хьиба сар ялилеш. Цу тІа болх бац тракторист мичахьа ва хоаш бацар бригадера вчи. Мастерскеника а шиар яьсов. Дукха «Беларусанш» латтар укхаза «батайаш», чархаш йоалаш.

...

Ха хьежарчий-хьегІ?

М. КАРАЕВ.

А. Н. Косыгина Иране йоаккха ха

ТЕГЕРАН, 3 апрель. (ТАСС СПЕЦ. КОРР). Официальни визитаца Иране волча СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина тахан ший резиденце тІаийцар Советски Союзацарча культурни бувзамий Ирански общества правлене председатель сенатор А. Джаханбани цу общества правлене членашц. Сенатора Джаханбане хІайта хоарцал хьаттар Советски правительствана кертте хиттачунга, Иране ца ена визит беркатех толамех хургхиларах ше хет тийша хилар лийцар.

Общества бахха хьалхьехь лийцар А. Джахамбане доаллахара ше халкъ гаргалигарел цар шоашта юкъера гІулакхаш дикагІа кхетадаран «тІадераашь доза цуи гІулакхаш тІалоладенна укх шера 25 шу дузаш хилар белгал а дьаккха.

А. Н. Косыгина баркал аьлар культурни бувзамий Общества викалашта белане хоарцал хаттарах, ховша баьккхар цариа Иранен Советски Союзен халкъашта юкъера доттагІала гІулакхаш чІоагІдара гІулакха цар хІаьо а толамаш хилар лоаш.

Делкъал тІехьагІа «Халкъа спорта ЦІагІа» а баха, цига иранки иаа болашагІа бараш хІалтохаргах латтача хьажаш хилар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин цунна улурбаьнна баха наха.

* * *

ТЕГЕРАН, 4 апрель. (ТАСС СПЕЦ. КОРР.) Тахан делкъагІа хьачьхьехь йолча хана Тегерана юкъе улача, Иране автомобилаш арахеца йоллагІа йола паччахьалкхен предприятие доархІаш белча «Иран-Насьональ» яхача автомобильни заводе хилар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин цунна улурбаьнна баха наха.

1968 шера бахз бе болаенача заводе болх беш 3 эзар гаргга бахало, инженер, техник да. Цхьан дийнахь ю арахел 34 легковой автомобиль 7 автобуса.

...

зете, тоаро вугашдьарахь шоайла лоаллата улача шин мехко цхьана делаху гІулакхаш шерже.

«Аинлегана» доаш иранки Премьер-Министра СССР Министрий Совета Председатела сийна дьча прием А. Н. Косыгинен А. А. Ховейдаси дах къамаьлаш. Уж къамаьлаш, даху газето, лоархІаме да шин мехка юкъера гІулакхаш цар дийша хиларах хиина ца Іеш, дуккон халкъашта юкъера лоархІаме проблемаш цар тІа бегалмахха хиларах а. Советски правительствана кертте латтачо белгалдаьккхар, йоах газето, Гаргарча Малхбалелера хоа къоасталаь хилаанна дарсдоана хьал Іарбийн территорешкара карахьск бІуваш арахоадхилга хилар. А. Н. Косыгина аь иа аиалени боккънцца Ирана махетта яьр а, даху «Аинлегана».

Шин мехка юкъера экономически бувзамаш цхьана гІулакхаш леладара перспективаш толаме дегІахахаш хилар хьа а хьохаш, цу газето ший передовой статья тІа белгалдоаких, думан тІа хІало кхокхадекна латтача хьалишка Иранок Советски Союзок цхьана хьегаш дола къа дунен халкъашта юкъерча хІерамаш лоархІамерча факторех цаІ хилар. Газето белгалдоакх, шин мехка кулгалхой шоайла віаши дегабуллар шин мехка юкъера гІулакхаш тоадара аьттув боаркхаш хиларах совгІа, иштта цу районен верригача дунен тІеи хІерамаш Іалашьяра лайдана а хургхилар.

«Нелайе Иране новин» яхача газета редакционни статья тІа белгалдоаких: «Шеко яц Косыгина Ирана еначо визитон иранки кулгалхошца цуи хиннача переговорашен шоайла лоаллаха улача доттагІах долча шин паччахьалкхенна юкъера гІулакхаш дІахо дегІадолаздара...

...

А. СТУПАК, А. НЕМАШЕВ, Э. ВАРТАНИН

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СУДА ПЛЕНУМ

Укх деношка, А. Ф. Горкина председательла а деш, СССР Генеральни прокурора Р. А. Руденко дакъа а лоацаш, СССР Лакхехьарча Суда вертІанара пленум хиннай. Пленум тІехьийченна барама лаьча нулийнй ...

...

чайбара леладах йолча заьладаш-ка а.

ТІайипача соцам тІа пленумо суде органий кулгалхошкара хІа-дийцах ...

(ТАСС).

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА А. Н. КОСЫГИНА ПАКИСТАНЕ ХЬОЧА ВИЗИТАГІА

Пакистана Исламски Республика президента маршала Мохаммед Айюб Хана веларах Советски Союзе исламски Республикай Совета Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин официальни визи... тана Пакистане гІоргва укх шера 17 апреле дена 20 апреле кхачаллца.

ТОАЕ ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА

«Знание» общества республикански организаце V конференцера

Самардийнахь Грозне хилар «Знание» ахача общества республикански организаце V-гӀа конференци. Цуьна делегаташ бар тайп-тайпанчу моттигашкара къахьегаш бола нах — хьехархой, лорагш, писателаш, инженерно-технически белхалой, юрта бохама специалисташ, партийни, советски, комсомольски белхалой.

Отчетни доклад йир «Знание» общества республикански организаце правлене председатела нов. Дулейрана.

Эггара хьалха белгалдаккха деза «Знание» общества организаци лерина. Отчет лучу мехьаргӀа дзар совгӀа сиг эттан цуьна мутӀаргашка. Уж ба Ӏилманой, хьехархой, лорагш, инженераш, агрономаш, производстве хьалха латтараш, партийни, советски белхалой.

«Знание» ахача общества лара я юкъьанцара организацеш. Ерригаш вай республике 420 я уж. Юкъарчал доацаш хӀанз уж болх беш я промышленноста, транспорта предприятешка, колхозашка, совхозашка, школашка, вузашка. Республика дукхагӀйолча районашка обществ юкъьанцара организацеш лерина [illegible] юбилейни шера 50713 лекци [illegible]. Иштта айдаккха «Знание» общества членийн хьинар а. [illegible]

[illegible]

на пропаганда яра лаьрхӀа секцеш вӀашагӀйоххар.

«Знание» обществашта балха толам тийша ба юкъьанцарча организацеша дӀахьочча балхах. Марксизма-ленинизма пропаганда ярал совгӀа цар кертера декхар да экономиках, Ӏилма-технически юртбоахана знанех, хьалха латтача производственни опытах даьца довча дешаита пропаганда яр.

Цу даькъе дика опыт Ӏоалъй Сунжелени, Шелковской, Заводской, Наурски, Шаьла, Ленински районийн организацеша.

Знанешта зертгӀа пропаганда яра укхаза юкъейоалаю тайп-тайпара формаши методаши. Цига ю экономически Ӏилма-производственни конференцеш, тематически сайренаш, хаттарийн жоппийн сайренаш, тайп-тайпарча дешаех йола диспуташ. Ӏилмани политически знанеш йоарджаяра гӀулакха чӀоагӀа теркам тӀабоххийт халкъа университеташа, цӀагӀара лектореш вӀашагӀйоххаро. Знаней тайп-тайпарча доакъонта лаьрхӀа республике вӀашагӀъеххача университеташка дешаш бӀаьш ба.

ШӀахо нов. Дулейрайна белгалбаьхар йоккха опыт йола лектораш-общественникаш. Лекцеш дика еш ховш хилларах республика къахьегамхоша ле доагӀаш сий а деш. Дукхахча наха хоархӀаш ба «Знание» общества дукхасӀйола лектораш.

[illegible]

чулоацам бодаш, цар дег чу доаша хила еш. «Знание» обществаш массайолча организацей кертера декхар да — пролетарски интернационализман хоттаргӀлени уйла йолаш къахьегамхой хьалхебаьрх дешаита цахаддаш теркам тӀабаххийтар.

Лекционни пропаганда йоаржаеита обществаш активистий составаш хьежа курсаш. Цхьхьа обществаш организацей декхар да цахаддаш лекторий говзал лакхъяр, [illegible] специальни образовани йолаш бола нах шоай мутӀарашка дукхагӀа юкъейоз.

Гарга доагӀаш даьт сийлахьдоккхий дезаш — Карл Маркс вина дийнахьа дена 150 шу дизаре В. И. Ленина 100 шу дизаре дешаш. Лекторий сийлен декхар да — марксистско-ленински хьехаш къахьегамхоша шерра дӀабовзийтар.

[illegible]

Бейна тӀа брак [illegible] тайна нах боаташ я «[illegible]» завода механически [illegible] КПСС [illegible] кандидат [illegible] халкъа тӀахьажаш группа. Цу хьалха [illegible] производстве [illegible] техническа тӀахьожаш [illegible] Политехнически техникуме 4-ча курса [illegible]

СУРТА ТӀА: [illegible]

[illegible] сурт.

«БЕШАРА «МЕХАНИЧЕСКИ КУЛГ»

[illegible]

Виктор Денисов.
(АПН).

КХОАНА — ГЕОЛОГА ДИ

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАРАШ

Кхоана шоай цӀай денна вай махкарча геологаша. Геологий къахьегамца вай махка вӀашагӀъеллай минерально-сырьевой база. Тайп-тайпара пайдане оалхалаш хиларах уж дуьна хьарган дилача дуьне тӀа аз цуьна кхоачаргӀолаш цхьаккха бал.

ХӀанз тетта гучаьяьача 15 тайпа оалхалех дуьне тӀа хьалхара моттиг лоац СССР-о. Царех я укх тайпара оалхалаш: кӀора, аьшкен, марганцевий рудаш, цӀаста, газ, кхьаргаш.

КПСС XXIII-ча съезда решенеш [illegible]

[illegible]

Геолог Х. И. Арсаханов [illegible] 1963-ча шера [illegible]

Г. МАЛЬКОВ,
Нохч-ГӀалгӀайчен геологически [illegible] начальник.

КЪАЬНАЧА ФОНДАХ ПАЙДА ЭЦ

[illegible]

Т. ДАДАГОВ,
«Октябрьнефть» НПУ «[illegible]» [illegible]

ДЕШАШ БА ПАРТИЙНИ СОВЕТСКИИ БОЛХЛОЙ

Укх деношка КПСС обкома политдешара ЦӀагӀа болх бе йолаелай партийнии советскии болхлой говзал лакхъяр курсаш. Республика юртий Советий 35 председатель в ва цу курсашка дешаш.

Дешара программе йоккха моттиг дӀалоац пачхьалкхен бокъонех долча дешаша. ЛадувгӀараштa ешаргья советски пачхьалкхен аппарат вӀашагӀйоалларехи цуьна балха стилахи йолча ленински принципашсх. Халкъа бахама дегӀабоалабеча советий лоархӀамех, торговлен наха гӀулакх дерахи йола лекцеш.

Семинарскийи практическийи занятешка ладувгӀараштa йовзаргья ихьайолча моттигерча Советаша Ӏоаль опыт. Цул совгӀа ладувгӀараша ювцаргья шоай балхе опыт.

№ 7 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома пропаганда агитацен отдела «Агитатора блокнота» аргӀанара 7-гӀа номер хьелладу исторически Ӏилмай кандидата Н. Александрова «Ленинизма байракх кӀал» яхача статьяца. Из хетайъ В. И. Ленина 98 шу дузача дена.

Геолога дена хетайъ «Старогрознефта» НПУ геологий В. Галихина, Т. Сидоровичa «7 апреле — геолога Ди» яха статья.

«Резервах пайда эца» яхача рубрика кӀала ений «Индустре кердача толамашка» яха статья. Цун автора — КПСС Грозненски горкома хьалхара секретара С. Синельникова дувц социалистически яхье керда толамаш дахара йолча торонех.

Укх гаргӀарча хана беседаши политинформацеши яра агитаторашти политинформатораштеи пайкъостала ений тематически методически указанеш.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ЛОАРХӀАМЕ ДЕКХАРАШ

«Грозпромстрой» треста СМУ-8 чуйоагӀача Ахулов Дмитрий Петровича кулгалкхоча гӀишлош участка гӀишлошъераштa пятилетка кхоачашдергӀча шера хьалхашка латтараш чӀоагӀа лоархӀамех бехктохамех декхараш да. Укх шера кхоалагӀча квартале хьалда а даьккха дӀачухдала дезаш да 600 моттиг йола кинотеатр, 70 квартира йола цӀа, 124 квартира хула цӀа, хӀанз цар хьалхе доладаьд хьахулача шера дӀахала дезаш 170 квартирах латта цӀа, кхыйола объекташ. Уж декхараш толамца кхоачашдара ерригa шоай торонаш оаргаргӀ а яха къахьег участке гӀишлошъераша. Дукхахча халача балхашта механизаци яьй. Штукатуркa а механизированни хьисабе ю. Цудухьа аз тӀехьаргӀа лаккхаргӀа хула доала къахьегама толамаш.

Иштта къахьегача участка гӀишлошъерашa толамца кхоачашьй кварталa плана. Укх деношка цар дӀачудула да 48 квартира йола цӀа. Отделочни балхаш дӀадолаьд кинотеатре, кхы шин цӀагӀа.

Дукха болхлой ба участке хӀара сменах нормаш 115—125 процент кхоачаш а еш, хӀакхьаха бокъ бетта план кхоачашъяь. Царех я малара, штукатура, плиточника говзал йола Епифанова Надежда, маляр-штукатур Радюк Анна, штукатур-маляр Малкин Эдуард, кхыбараш.

[illegible]

В. КОСТОВ.

СУРТА ТӀА: болх беш я штукатур-маляр Н. А. Епифанова.

И. [illegible] сурт.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме укх деношка бахьча шин сопаш тӀа белгалдаьккхад бахача наьха коммунально-бытовойи культурни хьашташ ӀалашӀдара хьакъехьара хаджархой наказаш кхоачашдара Старопромысловски района къахьегамхой депутатий Совете вайонерча предприятеий организацеий кулгалхошца цхьана дикка дукха болх бaь хилар.

Отташ наказаш кхоачашдара де [illegible]

300 квартира, 420 моттиг йола шин берий комбинат, бархӀ шера дешара школа, баци, столови; 7 эзар квадратни метр гаргга асфальтированни накъаши гӀаш нах дела накъхьлатани лекхал, шин тӀо-никъ биллаб; 20 эзар гаи кӀотарги ерГӀай; 5 эзар квадратни метр совгӀа хулча нах чухӀеча цӀенош, шин берий учреждени, поликлиника, шин бакена, 10 километр метр [illegible] тротуараш ремонт яьй.

[illegible]

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ СОВЕТИЙ ДЕПУТАТАШТА ХАРЖАРХОША ТИЙНА НАКАЗАШ КХОАЧАШДАРА ДЕЛАМ

[illegible]

ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме декхарийла яьй:

Старопромысловски района къахьегамхой депутатий Совета исполком (н. Шульга В. Ж.). Укх сопаш тӀа белгалдаьха цӀенкаштара юхеачамбовдараш дӀадахара эша зертгӀа дола гӀула [illegible]

[illegible]

Президиуме Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадиллад СССР, РСФСР Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советий депутатaшта тийна наказаш [illegible]

[illegible]

ОБЩЕСТВЕННОСТЬ ЮСТАРА ЦА ЛАТТЕ

Коммунизм [illegible] болча общество, — аьлла КПСС Программехь, «бокъонийн телхарш [illegible] моттиг хила йиш яц». Вай махкахь зуламаш [illegible] лахдарна кхоьчу чоагlа лоархlаме да берашкара дуьйла зуламаш оьлхьтара дена ховладар. Из лоархlаме декхар кхочушдарна хьегучадахь деза вай мехкахь зуламаш лелададра гlо деш дола бахьанаш хьалаша.

Судебни практика анализе теша ду, дуккха а дукхагlа йолча хана кхуьш боагlараш, кагирхоша бокъонаш телхаяра бахьанаш кхетама болча юкъе хкоьчнйбоацарш доланда хилара.

Дьйна вевнем декхараш вlалла тера а дац цхьаболча дьаша-нанойла. Керттерча дакъе из ала доагlа тlехдаькхха маларш мелача даьях. Вахханна мала а меле, из ду тайпара «[illegible]» цlаьгlарча лезалхоьшка гlерт, цхьарг ъ, доь даха, цул тlехьагlа беҫа, бераьша етта волалу. Дезала юкъе иштта хилахетар латташ йола меҫен бераш иалалкоьшкара шоашта лачкъа моттиг лехеш хуа.

Лелхадеш етташа дола цу тайпарча дезала бераш дорха, гlожа, къиза, во уйла йолаш хьалхуа. Во гlулакхаш веча [illegible] lатк берашта, уж шоаш а малара тlехьа доах. Дьга [illegible] а доалу корта бохош дола маларш мела, дешар тесса деладу е геттара дlакхосс цар, веча гlозирах [illegible] кедайте, зуламаш ве доладу уж.

Из хилар Зинченко Вячеслава а, 14 шу мара даленза волча кlаьнка. Цун да И. П. Зинченко каст-каста веке воагlар чу, оссагаца халахатар доахар, летар. Вячеслав къехка ваьлар, цlагlара удар, тlаккха, юххера а, хаина шийла боккагlа болча Н. А. Козловен, А. Д. Ивановен мукъагlа а вахь, квартирашкара кlинеш лечкъе ваьккхар цар из.

Дешаш а болх беш а боаца кхуваш боагlараш зуламера гlулакхаш лелаярра дукхагlа тlера хул. Цул бахьан да, общественни коллективана юкъе боацаш, педагогически влиянех дlатуалабенна биса уж, мукъа хи сов дукха хилярах, аттагlа тlехьабоал зуламерча элементашта.

1967 шера Нохч-Гlалгlай АССР кхуваш боагlараша даьча деррига зуламех 34,3 процент зуламаш цlхьан нахаьа а болх беш боацачен дешаш боацачен кхуваш боагlараша даьд.

Хlанна, 14 шерагара 18 шерага кхаччалца ха яьнна дешаш болх бецаш болча [illegible] массех [illegible] дешаш болх [illegible] (боагlа уголовни бехктокхаме оь 16 шу даьнначаш, цхьалла къаьстта — 14 шу даьннарш).

Гуьой, уж тайпа бераш шоаш хаьахья хьегуча а хьажа, колхашин дешa дахикта а божаш балха, шайкта а, нийсе хlитташ, цар деш дола зуламаш дукха а кхьоргlа хургдар.

Цхьабакъда, кхелхолар предприятей куьгlалхоша беза [illegible] бу балха кхуваш боагlараш. [illegible] болх бе атта яц, кlеза болча хаьлача балха тlеи лелачярча [illegible] бохийтарг [illegible] уж, дуккха [illegible] администрацаш, цхьацца балхаеш а доахаш, тlегlаш кхуваш боагlараш балха дlаийбе. Цхьацца шой доаш ала дезаш а комсомольски организацаш.

Кхуваш боагlараш предприятие балха дlахьацара доахаш [illegible] тlулакх. Чlоагlа лоархlаме да кхуваш боагlараша къахьегамца кхетам балар, эlамигача сига къахьегама во деча гlулакха безам тlагlоргболаш дукха кхетам балар.

Кхуваш воагlар деша кьаьнт долаш ва, из вахача цlагlа хила, из [illegible] дола дезала юкъера гlулакхаша [illegible] хьа деза.

Цхьабакъда, дуккха моттигаш нийслу кхуваш воагlача хана хьехархой кхетам лургвен кlезига квалифицированни болча, моральни гlулакхашта чlоагlа боацача наха тlадекхаш.

Цхьайолча предприятешка хlана а лелаш да дlахкача эзмая юкедисаьйпа гlулакхаш дукхьашха балха вечача кхуваш воагlача саго этгара хьалхо хьайнача адчах мастерий, боккагlа болча боллой инициативагlа «малар». Цу тайпара, хьелам телхараша малара юкъеол кьоне бохкло. Иштта моттигаш нийсьеннача хана боккагlбараша шоашца цхьана мовладар ахьна хеташ хул кхуваш боагlараш, хlаьта из бахьан долаш цигга баххалца мала а меле, зулам деш хул дукхагlа йолча хана.

Из сурт дагадохийташ да ахкайтта шу даьннача Аукин Григоре, СМУ-7 малара, дас зулам. Бригадира

Якубова хьадда а [illegible] хьакиш [illegible] СМУ-ча [illegible] а 5 [illegible] дагъа а лоамаш [illegible]. Цига могlалагlача [illegible] къоагам а баьнна, чlоагlа бехк а волаш шоашкара цхьа [illegible] Аукина.

Общественни порядок кхуваш боагlараша дукхагlа [illegible] производстве заведенийшкея па а тlаьхьа общественни моттигашка, урамашка, бахча моттигашка.

[illegible] зуламаш дукхагlа даькъе бошхой гlахаш ахкан каникулаш йолча хана. Цхьаболча бераша бlаьстенна долаш доладалла урамашка гlолла, хаарахьарараш деш, эlан, кхавой лечкъораш да золаду. Иштта моттигаш из нийсадайтад дукха дlададхача шера бlаргlача ахкала республика колхозашкеи совхозашкеи болх беш хилар 13 комсомольско-кагирхой къахьегама лагерь. Цига хилар дакхерча классашкара 6000 дешархо. Укх шера 10 эзарега дlахкочаш бераш чакхдаргда цу тайпарча комсомольско-кагирхой лагерашка ха даьхка.

Практико хьахьох, тlехьагlа зуламашкара зуламашка доагlан дола бокъонаш телхаелга, кертерча дакъе, бераш дахаш йолча моттигашка цар салоlам лертlа вlаштlехьа ца бахкхача, е спортивни майдаш а, е клубаш а йоацача, кхашка болх беш спортивни секцеш кружокаш йоацача, вешта аьлча шоашта хьаде шоай дего къоабаддаш дола хlама берашта ца корадоагlача, шоай мукъа ха мишта дlахьорга царна ца хоача районашка хулаш хилар.

1967 шерага кхаччалца общественни хьеле бераш леладу цlеноа дацар, цхьабакъда, укх шера цу тайпара цlенош 71 да.

Кхенаа а болаш, бокъонаш телхаерашта массе оагlорахьара хьехам белга вlаштlехьлакха деза. Хlаьта цуьнах е хlама ца хулаш хилча мара бехктокхаме оаз йиш яц уж.

Чlоагlа лоархlаме да, кхуваш воагlачо даь моллагlа е хараахьара хlама теркал ца деш ца дутаьга. Дlаволлалушехьа доккха зулам нагахье мара дац кхуваш воагlачо. Дукагlча хьале из дlадолалу аьрдагlа леларгара, кагий лечкъораш даргара. Цхьабакъда, шиъ оамалаш гонахьарчар теркал ца еита а кхаш кхуваш воагlар хьакхешта воал воча

гlулакхашка, [illegible], [illegible] зулам ду.

[illegible] хlан [illegible] доал, [illegible] зулам даь волча [illegible] мольски гlулакхаш [illegible] мольски организацие дайна а [illegible] нийслу эlамигача вига, комсомолe воалавехьа а, [illegible] вахла суд ен хилар. Надтеречни районе Лакха-Неврера комсомолец Т. Умархаджиев [illegible] да теха цхьа шу да [illegible] а [illegible], цхьа цlаьстче ВЛКСМ [illegible] кхьве вися хилвав.

Лоадамбоаца зуламаш [illegible] ках кхетабера йола [illegible] стао а уж тайпа нах доалагlа [illegible] дар, хе гешарг а дахьрхlа цу тайпара нах лертlабаларал кхетабера [illegible] раш коллективана тlадалахкар.

Зулам даь болч кхуваш воагlар суд ца еш кортамукъа вуташ йола елахтеений органаш суда тем, шай бокъонаш тороцоаша хьехие подсектало уж нах кхетабергхиларех. Хlаьта шийна тlадала декхар коллективо теркал ца деш, тесса а ца дуте, кхуваш воагlачун [illegible] сен цун оачалантe чlоагlа тlахьожаш доттабеши из куле, тlеша [illegible] а кхуваш воагlачо кхы дlахо зулам дер ца хиларах.

Цхьабакъда, халкете а, къахьегамхой коллективаша, комсомольски организацешца цкъаза бикха бехктокхам а хеташ дац декхар бокъонаш толхаяьр шоашка доалагlа дlаналара хьакъехьа.

Цкъаза, лертlаеаккхара суд майиштехьа а, балхара дlаеоал кхуваш воагlар. Цхьаькха тайпара а нийслу, масала, кхуваш воагlачоа кхетам лула чакхдоалийт коллективно собрании а яь, из доалагlа шийга дlавехаш йола решении тlаэдарах, нул тlехьагlа коллективана бицлу шоаш доалагlа дlанийнача кхуваш воагlачун гlулакхашта хьалхара шоашта тlанийца бехктокхам, цуяца кхетама болх бац, тlаккха, юххера а, цlаьхкъ зуламерча наькъа тlа воал кхуваш воагlар.

Практико хьахьох, кариаьбааьнза кхуваш боагlараш кхетабера этара найдангагlа дар — из да наьех хlараенца къаьст-къаьста болх бер.

Зуламашца доттабеча къовсаме общественность юкъеозара кердача формаех ца! е общественни обвинителашеи общественни защитникашеи судаша уголовни дешаш къоастадеча дакъа лацар.

Общественность цу тайпаца судага йиш хулийт общественность фу дет хьажа а нийса решени тlаош а. Цхьабакъда, цкъаза принципиальность йоацаш хул цхьаболча общественноста вихалаш.

Гlород Грозне ПТУ-2 деша ватlеча Сугета Витале вешна а воаш [illegible] вхьара [illegible], тlеста [illegible] гражданиий [illegible] беш [illegible] бакхийте а. тlаьхийтта из лаьттах а теха. [illegible] вачча [illegible] вадрга [illegible] цунна. [illegible] дах хилча, [illegible] чу воаца хиваа [illegible] вигача хана.

Училищерча дешархой собрание, Сугета чlоагlа бехке а ваь, суде дош дуйлача дикъа лаца общественни обвинитель хержа. Цхьабакъда, собранена дьалхара суде цхьанаж дош хиннача И. Г. Сафарова (училища директора помощник) хулитана [illegible] тlаlазар делга дlадийхача коллективаш хийттача суд дукхlанккхара четаьх. Шахдайкхаръ: «Нагахьа санна суде доалагlа Сугета лертlаваккхара коллективага хьаваlа меггарволаш лоархlе, оаза, гlой а даха, из хьаэпаргва».

Коллективаша массаза а бац даьча зулама бе боагlаш бола мах. Белгало аьча, из къахьох, 1967 шера Нохч-Гlалгlай АССР судашка къамьлаш деча хlара наш общественни обвинитела шиша общественни защитник кхоачаш хиларо.

Кхуваш боагlараш айлакнъе лаллагеи цар общественни порядок телхаелгеи цкъера дlадакхкара декхар толамс кхочашдара цхьана сарнагlболла беза деза, школаш, болхлой коллективаш, комсомольски организацеш, кхийола общественни организацеш.

Кхуваш боагlараша общественни порядок телхаелга оалахара деза дlалаккхара гlулакха боккхача лоархlаме да комсомольски организацеш, общественни порядок доарара, прокуратура органаш, судаш вlаши дагаваллга.

Балха болча кхуваш боагlараша бокъонаш телхаярца доаттабу къовсам толаметlа хургба кагирхой коллективе вахара дукхагlа юкъеоне, кхуваш боагlараш дешарга дукхагlа чулоацийте, цар сакхетам шергlен культурни боарам лакхагlен хуле, цар салоlам дикагlа вlаштlехьбоаккхе.

А. ЯКУБОВ,
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча суда член.

Доазол декъарна

ВЕНГЕРО-СОВЕТСКИ ДОТТАГlАЛА ЦlЕЙ

БУДАПЕШТ, 4 апрель. (ТАСС). 4 апреля да шаш сийбаьхь-денна гlа дела кьаман цlей да, из да цунца цхьана венгеро-советски доттагlала дехиха цlей а да, аьнна, белгалдаьккхар сайхан ВСПР ЦК Политбюро членна, ВНР Пачхьалкхен савета председателе Дьюла Каллаиса. Цо къамьл дир советски салтий телбина гlолла, фашистски захватчиках Венгри мукъаьяккха 23-гlа шу дезача дуьззаргна.

Венгерски халкъо алаа а прогресс а, аьлар Дьюла Каллаиса, Советски Совета халкъо дагlаухчани [illegible] кхеттачан юзаенна а. Вай декхар ду вешй кхычарех тайпа ушаш хlинна доаца суверенни социалистически дьахе дунен хьалха хьаттарча социалистически державица, вешая даьча

Советски Союза халкъа [illegible] гlон таллагргдолаш доттагlаш [illegible] хиларах.

Машар, [illegible], социализм беьхьанерча къовсамий вай эггара беллакхагlа бала низ, аьлар Дьюла Каллаиса бухсоцца, из дунен хlинмьаьнта ювьарча коммунистически болама барт-цхьаьнагlа цхьана гlулакхаш деш хилари да. Цо дагадехийтар ноябре а декабре Москве коммунистически белхлойн партей дунен хадивхюте юкъара совещание гуллургхилар. Из, белгалдаькхар цо, — дунен коммунистически болама барт-цхьаьнагlа чlоагlъяра боаниха леадам болла бола гlо а ба, коммунистераьта моттиг деррига машар безача, империализма дуьхьалара дезарг хура бекха пайда а ба.

ХОРЖАМЕЛ ХЬАЛХАГlАРА ХЬАЛ КХОХКАЛУШ ДОАГlА

НЬЮ-ЙОРК, 4 апрель. ТАСС-а корреспондента Н. Абламова хьахоьйт:

Президента Джонсона шой кандидатура кердача дикъ шера йоача хана ца еттаелга лаьрхlара чоалхаца а бергабьбе, кхохка а балийтаб укх шера хургдолча хоржамашка президента пост бахьан бала США демократически республикански партеща юкъера къовсам.

Массане а лерхlачунга диллача, Джонсон юкъера дlаваларо лаккхьайд правительства политика вьетнамски кхычa оагlонийн критикийн наькъаш а дийца, демократически партегара президенталла шоай кандидатураш оттаийта гlертача сенаторий Роберт Кеннедеи Юджин Маккартеи даглоахале. «Нью-Йорк таймс» яхача газете дагалакхийт Кеннеде хьалхаьккха ДРВ бомбаш оттар сецаделга, Вьетнамерча тlема деэскалаци елга, Къулбехьен Вьетнама НФО дакъа а лоацаш переговораш елга белгалду программа не укх тlехьарча денош къамаьлаш даьча США моттигаш геттара чlоагlа раьаа хинна тlаьйца хилар.

«Нью-Йорк таймса» ладу Джонсон юкъера дlаваларо сенатора Роберт Кеннедена ше президента кандидаталла оттаийтора бола юкъ мукъабоаккхаш хилар.

Цаьта а политически наблюдателаша белгалдоах Джонсона оагlонгахьарбараш тlема оре къовсам бозцаш Кеннедеи Маккартеи дlаьла лаьрхlа ца хилар.

Сенаторийи конгрессменийи йолкхача группо аьнна, Кеннеде ше лаьрхlар августе демократически парте съезде хувиа мегаш хиларах ше тешам бенна йолга, нагахьа санна съезло парте «барт-цхьаьнагlо» бахьан кердача юкъагlарча президента шой кандидаталла хила ше «тlахьехе», аьнна.

Техасе а США кхыча къулбехьарча штаташка а Джонсонца оагlув болча дентелаша Роберт Кеннеди «сепаратора» йола кампани йолалой.

«Нью-Йорк таймс» яхача газета обозревателд Джеймс Рестона ладу, президент 1 апреле сихденна Чикаго вахарца цо кхоачашде лаьрхlарех цаl — шинани йолча Иллинойс яхача штате демократически парте

дентелаши Кеннеде лагера балар «[illegible]» хиттад, аьнна.

Цаьта а дукхагlа бола наблюдателаш Джонсона лаьрхlар, хьи хулалургдоллаш, юххера а да аьнна хетам ба. Джонсона оагlонгахьарча лагерера Джонсона а партийни ваппаро а хьалхайнаргвола президента поста тlа вала гlерта кердаьр оттавергхилар хетаж да. Из вице-президент Хамфри хила йиш йола лерхlаш да.

Хамфри иастта официально къовсамa юкъе гlоргхилар лерхl. «Нью-Йорк таймс» яхача газете лерхl демократически парте съезде август бетта, Кеннедена «цlьъ дlакъовлар» дуxьа, Хамфре—Маккарте бlеш вlашагlйолла мегаш хилар.

Джонсона лаьрхlачо чоалхане хорзадаь республикански партера хьал. Цига хlаьхзалца лерхlаш хиннав ше гlара а ионагlа президента поста тlа ваха гlерташ хила мегар хьальа хинна вице-президент Никсон йолга. Вьетнама хьакъехьарча цун «морсача позице» критика гlотталъй хиннетта республикански парте шой мугlарашка а.

Хургдолча хоржамашка шийна баллотировани йита Джонсона ца тиггаро, массанена а хетачунга диллача, чlоагlъю Нью-Йорк яхача штата губернатора Рокфеллера кандидатура хьалхтоабача республикански парте «гlаьхтхьарча тхьаьна» позици. Рокфеллера президента поста тlа ваха кандидат хила ше дага воаш ялга аьнна дале а республикански парте чу хlана бaржам боагlа республикански парте съезде шовь бетта Рокфеллер «барт-цхьаьнагlон кандидаталла» оттаваре бола болам.

Джонсона лаьрхlачо шийна а парте чура «гlаьхтхьарчен» аьттlаьхьарчен дентелашта юкъера къовсам кхохкабалийташ латт. Кепаьоазено деча хоржамашка диллача, шийна а парте чура аьттехьарбараш хургболча партийни съездашка шой кандидаташ оттабелга lалашlар дукъа шерра тlагlертен бе кийчлуш ба. Цу къовсамах хургдар хьалийе а ма хала да. США-ра политически хьал укх денош карт-каста хуацалу. Цхьабакъда, цаl шаьра гуш да — Вьетнамерча тlема авантюра политикана америкаацаша тlа-тlа аьнна агlа дуьхьале я.

Джонсон цlаькха а эшаваьв

МИЛУОКИ (Висконсин яха штат), 3 апрель. ТАСС-а специалкора И. Петрусевича хьахоьйт:

Юххьанца даьча лоархlамашка диллача сенатора Юджин Маккарте президент Джонсон эшаваьв Висконсин яхача штате хиннача демократически парте юххьанцарча хоржамашка. Лаьрхlа йийнача хержархой-демократий ахаш гаргга йолча голосаша хьахьавкх Маккартега — Вьетнамера гlуляна машаре вlаштlехьаньккхара тlеман вахча США президента поста тlа вола гlерганчунга даржерой - демократий голосех массе 55 процент кхачар. Президентага Джонсонага голосех 35 процент кхаьчад.

Юххьанцарча хоржамашка хержаб иштта хургйолча демократически парте съезде бохийта делегаташ а. Цу съезде къоастаергда президенталла вахийта лаьрхlа волча кандидат. Хержача 60 делегатах 52 Маккарте оагlонгахьа да.

ЧЕХОСЛОВАКИ. Хомутовски металлургически комбината трубопрокатни цехе. Цу предприяте продукци — тайп-тайпара диаметраш йола турбаш бохкаш СССР-е кьаьухийт.

ХТБ—ТАСС-а сурт.

Колхозий торо лакхъяра никъ

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хинначул тlехьагlа республика колхозашкеи совхозашкеи белгалара болх баьб боахама чухьара расчет юкъайовлаеш. Цо кочкъостадир лаьттанцарен хьайбашкарен йоала продукци къахьегама ахчеи кlезигагlа хlа а дохийташ алсамъяхара. Из къаьгга хьаьох боахама чухьара расчет республика дьссача, шера хула йоахаш 250—300 эзар сом дукхагlа йоачача зоне улхача — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхое юкъевхьарах хьахиначо.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хилалехьа районе тlехьалусачa боаханех лоархlаш яр из колхоз. Массаза а доалде колхозага дlаленна 33532 гектар лаьтта ха, цу даькъе саха лаьтта 4383 гектар. Цу боахаме лаьтташка дlайийна тlа мел йоза хlама алха хьайбашка йохийт.

1965 шера дена колхоза председателалла болх беш а дукха ха йоацаш КПСС обкома членалла хержа агроном Вера Георгиевна Табацкова. Производствана кхетамна кулгалдехарах цо, партийни организацецеи специалисташцеи цхьана, вlаштlехьдаьккхал къахьегама дисциплина чlоагlа дlаоттаелга. Хlаьта керттера экономист Т. В. Деревянко, аьттув болашагlа йоаш [illegible] а аьха, фермашкеи бригадашкеи боахама расчет юкъекханле йоалелар.

Колхоза экономика чlоагlъенна хилар хьахьохаш цун валови доход 1965 шера 1.487 эзар сом хиннача 1967 шера 2.166 эзар сомага кхоачаш а 41,6 процент дукхагlа хинна хиларо. Из вlаштlехьдаьннад, эггара хьалха, цхьаккха кепиг тухна ца холийташ лакха агротехника производствана юкъеяхьа а хьайбашта чlоагlа доагьарий база вlаштlехьяккха а харах.

Соахка плана-эзанех 91 центнер комсаш чуа эзаш яр В. И. Павловий звено, цхьабакъда, цо гулйир 103 центнер.

Техникаш пайда дикагlа эца баьнаб механизатораш. Масала, кlаьда оахама лаьрхlача 2009 гектара тlа бола чакхбаьккхаб тракториста Ситаловa ДТ-54 яхача тракторца. Укхаза хlара тракториста эша хаьдда вадарем а, малагlа балхаш мича хана де деза белгал а доаккхаш.

1964 шера 1139 бежан дар колхое, хlаьта царех 411 етт бар. Царех хlара lаттагара 1909 килограмм шура йоаккхар. 1967 шера 2132 бежанга кхоачаш дийбар доахан, цу даькъе летта деацан 628 lаттига кхоачаш. Хlара lаттагара йоаккха шура 1966 шера 2315 килограмм хилар, хlаьта 1967 шера кхы а дукхагlа хилар из.

Жа — 30 эзар устагlа да. Тха хlара устагlаьна тlера хьалагlа 4 килограмм доаккхаш хиннача 5,2 килограммага кхоачаш доахк тха.

Хьакхий ферме 580 хьакха яр, хlаьта 1967 шера 1200 хьакхийга дlакхаьчар уж.

Доахана продуктивность лакхъяр дукха лоцерна дукхагlа дlайийнад колхоза. Соахка 746 гектар йийпар, хlаьта 1966 шера 1000 гектарага дlакхоачае лерl из. Цо йиш хулийтаргья 6 эзар тонн [illegible] йол [illegible] а [illegible] белохаш болча цу доахьарца кхоачамхилла доахан [illegible] а.

Къахьегамхара материальни безам дикка сообьйнаб, кхамашта а укх тlехьарча кхаь шера. Нагахьа санна 1964 шера сага денах лу мах 2 сом 30 кепиг хиннабале, 1966 шера 4 сомаген 59 кепигаген кхоачаш лакхбелар из, хlаьта 1967 шера — кхы а дукхагlа. Шу чакхдоаллаш чот йиш боахама расчетах хьахинначуна. Из укх тайпара да: ерригача колхозе юкъера лаьрхlача механизатора сага-ий 5 сом 43 кепиги мах болаш дар, хlаьта цхьоагlача бригаде — 5 сом 47 кепиги, шоллагlча бригаде — 5 сом 40 кепиги.

Жа лелалеча ферме цхьан сага ден мах 5 сом 31 кепиги бар, хlаьта № 1 йолча жа ферме 5 сом 78 кепиги хилар из, № 2 йолча жа ферме 4 сом 84 кепиги мара хилаяар. Цу мехашта юкъе иштта боккха юкъ хилар колхозоша шоай балха декхараш кхоачашдарах тайша да. Балха хьоккамаш лакхагlа долчен болх беркатегlа бечен моттигашка алаш а закхагlа хуа.

Колхоза болх беш 1057 колхозхо да, царех хlаранена 7,8 гектар шиа болаш производственни мощносташ кхоач. Нагахьа санна республикен юкъера лаьрхlача шера 150 дезал кlезига дукхагlа производстве болх бойь, «Коминтерн» яхача колхое 1967 шера хlара колхахочо 258 сага-дийнахьа болх баьб. Хьайбаш лелаерашеи механизаторашеи 300 дийнахьа болх баьб хlаране.

Колхозой болх дикагlа бе баьнаб правлене шоашта производстве а бахача моттигашка а мел эшар хулийтаралъ.

Укх тlехьарча 3 шера пайда сом а боахаш болх бе йолаенвай колхоз.

1967 шера хьатlаена шlене доход ерригача колхозе 909 эзар сом хилар. Къахьегамах гарантированни мах телга оттадаьа колхозе.

Соахка ерлаш йовлача фонде плана гlа 202 эзар сом дlачудала дезаш хиннача колхозо дlачудеэар 272 эзар сом.

Боахама чухьара расчет юкъейоалаьлул тlехьагlа производстве лертlа лелаярах дlаэоча ерригача культурий рентабельноста боарам 1967 шера 61 процент хилар, хlаьта цу даькъе алата — 208 процент, генарий — 280 процент.

Хьакхий дулх лакхара рентабельность 83 процент хилар, хlаьта тха лаккхара 76 процент.

Шера керте хаоттама хьалаш мел аьттув боацаш хилча а, боахама чухьара расчет юкъенкхар бахьан деш «Коминтерн» яхача колхозера деррига доакъош рентабельни да.

В. БАГДАСАРЬЯН, [illegible]

Мишта кхоачашду 1968 шерара декхараш?

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ — ДУКХАГlА

Хьалхара квартал чакхъьаьлий.

Ерригача республике гlолла дакхlоча 1-ча квартала хьайбаш, шура, фуаш доккхара план тlехккхоачашъяьй.

Соахка цхьоалагlча квартале сдкачул 3 процент хьайбаш, 8 процент шура, 5 процент фуаш дукхагlа деккал хlана дlахкача квартале вай боахамаша.

Тlехдика кхоачаш дешад колхоз заеш Гудермеса, Наурски, Ножай-Юрта, Сунженски районий хьайбаш лелаерашa. Цхьабакъда, декхар тlа лесал Грозненски района боахамашта — доккха хоачул кlеззигагlа деккад цар пачхьалкхенга хьайбаш, фуаш. Хlаьта Ньсархоен районо шурен Шаьла районо фуашк доккхара плана кхоачаш ца ен йисай.

Республика хьайбаш лелаерашa 1968 шера тlаийна декхараш дукха да. Цу мишта дале а дукхача боахамаша доала хьохамаш кхы а геттара доха да. Из гlулакх цар эрга ца доаккхе республико тlанийна социалистически декхараш кхоачашдара кхера тlатуре.

Хlана хьайбаш дальгlенашка доалалу. Цуьна цхьана геттара лоархlаме да хlара дийнахьа хьайбашкара хьайоала продукташ алсамйоалаш хилар.

УКХ ШЕРА I КВАРТАЛА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

I квартала план проценташца

	хьайбаш	шура	фуаш
Ачхой-Мартана	116	104	100,2
Ведана	133	161	116
Грозненски	90	106	92
Гудермесски	135	120	133
Малгlабана	100,2	100,8	113
Надтеречни	100	126	111
Ньсарой	110	96	100
Наурски	117	120	144
Ножай-Юрта	173	102	129
Советски	244	118	105
Сунженски	130	126	122
Урус-Мартана	114	116	111
Шаьла	118	102	97
Шелковской	111	120	100
Республикe гlолла	117	114	100,6

ПЛАН ТlЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ

Продукцеш реализаци яра квартальни план 102,4 процент кхоачаш а яь, планал совгlа 12 эзар сомий мехаа продукци арахийцай Нохч-Гlалгlай рудай йоацача материалий карьероуправлене коллективо. Социалистически яхье хьалхе лелаеш хьайоагlа Аргунерча карьера В. Авсенова, А. Волейкина бригадаш, хlаьта № 8 йола И. Аушев керте латтача коллективо С. Эскарханова кулгаллеча a!ир а кхера боаккхача коллективо укх шера цхьа бутт дlабахийтабац бетта шой тlехкхоачашъяьйна.

В. БОГДАНОВА,
Нохч-Гlалгlай рудай йоацача материалий карьероуправлене экономист.

ХЬАЙБАШ — ЛОАМАН ДАЬГlЕНАШКА

Специалиста хьехамаш

Май бетта юххьанца дена лоаман даьгlенашка хьайбаш хlалакха бола-лургба вай республике.

Ахкан замlалахьа хьайбаш лоаман даьгlенашка лелалдеш хилча боахамий аьттув хул пачхьалкхенга дукхагlа дулх докха. Из доацаш шига лертlа кхьбача бежана дулх дерстан лакха дикал йолаши хул. Дулхага, кхьйолча хьайбий продукташка дlадодар массехазза кlезигде паргlдоал.

Даьгlенашка йолча сийнача баццашка хьайбаш дегlадоаладара мел эша витаминаш а. Цlена фо долча лоаман арешка дажаш долча бежана чам болаш цун дегlах геттара дика латаша да из доакьар, цулухьа дешна хелую дегlаух цу даьгlенашка кхоаба бежан.

Вай республикерча лоаман даьгlенаша 220 эзар гектар хьатта дlалоац. Цига хlара шера ахкан заманлахьа паргlата 200 эзар бежан леладе йиш я.

Лоаман даьгlенашка дlалоьйна хьайбаш лертlа доажадеш хилча царна дении буса тlаккхета дулх дикка алсамдаларал совгlа пачхьалкхенга доккача боараме кхоачаль бежан геттара дерстан тlера lоаьккха цlока дикен хул.

Из цхьа белгало я лоаман даьгlенашка хьайбаш лелалдар мел пайдане да къаьхокхаш. Хlаьта миттa белгалде доагlа цига ахкан дайн шорта йола буц дlае ца езар. Цига хьайбаш

дlалахкача хlара боахамо шой чурча даьгlенашкара буц хьайбашта lай лоаттаергйолаш lалашъе торо хулийт. Из геттара лоархlаме да даьгlенаш товара деш хlана а доахаш шерагара шерага система йоацаш цига хьайбаш доажадарах даьгlенашка буц кlезигъьлча боахамашта.

Цхьабакъда, шиъ халонаш а я лоам хьайбаш лелаедарашта дукъал уттлаш. Цига лелалдеча хьайбашта тlаккхета дулх дукхача дакъе царна эцашача боараме мела хий лоагтахьца дувзалдевна да. Дийнахьа буса хlара бежана 30—40 литр хий меладе деза, хlаьта йокъал етта ха хилча из дукхагlа лоаттаде дезаргда.

Цудуьа шоаш лоам хьайбаш дlалахкалехьа 15—20 ди хьалха шоашта хьаккхоастаь даьгlенаш йолча балха беза боахама зооветеринарии бакхлой. Цар белгалде еза, хlара гуьтера хьайбаш хажаргдола участкаш, цар хий мергдола гlуванаш, бийсаш йоахаргболи моттигаш.

Доажадеча моттиге минеральни подкормка лоаттабе еза хьайбашта, хlара бежана дийнахьа буса 60—70 грамм кхоачайтаьш. Из хlара ца хийтача дагрехь.

Хьайбаш лелалу даьгlенаш доакъош даь йийнъа хила еза, хlаьта доакъошка а шийшийн загон хулийташ. Царех цхьан загоне пхелах дийнахьа доажаду lул, цул тlехьагlа хара тlаlалакхац уж шоллагlчун тlа. Тхьо ди даьлча мара хьалха цхьа доажалаьча метте юхатlалакха йиш яц хьайбаш. Уж бокъонаш телхаеш хилча хайра буц йоацаш юсаргья даьгlенаш.

Геттара терко е езаш да лоаман даьгlенашка доажадергдолча хьайбаех гурташ вlашагlтохара гlулакх. Гурташ вlашагlтоха еза къаьст-къаьстa хlара бежана ха, из се е борша хилар, шиъ шу доааш дарстара белгал а деш.

Из бежан леладе декхарийла волча скотник тlа а волаш из лоам дlалугача хала эза а эза цуга култ кийтай деза. Хlаьта гуртаех ведомосташкеи акташкеи белгалдаь хила деза бежан се е борша хилар, цун бос, таьмагl. Гуртаех ведомосташ кхоъ хила деза: цаl — бухгалтере, шоллагlар — зоотехникага, кхоалагlар — бежан леладе тlачlоагlдача векхагlа волча скотникага.

Лоам доажадергдола хьайбаш дига дlадигалехьа 15—20 ди хьалхе ветеринарно-профилактически обработка яь хила деза.

Дикагlа да хьайбаш лоамехlача автомашенашца даьгlенаш йолча тlадигача, хlана аьлча уж декхаш цига кхуьлаш хилча дукха дулх тlера доал цана.

«Алханчуртский», «Гвардейский» яхача совхозаша шоай хьайбаш автомашенашца тlаккхоачалу шоай даьгlен[illegible].

Май, июнь, иштта сентябрь, октябрь беттанашка цул хьехкахий шелази латтача хана цул етте тlа не кхеачача моттигашка доажаде деза хьайбаш. Хlаьта йоахах латтача июль, август беттанашка цул тlаккхоачача йийлача моттигашка доажаде [illegible].

Лархlа дезаш да шуьа дийнахьа, иштта буса хьайбашка шоаш салайита дезалга.

Дукхача боахамий балха оагlув тешал ду лертlа lаитгара хьада, лоам доалалеча хаца юкъера тоалахар дола бежан лоаман даьгlенашка воажалеш хилча мара боагlийча тайпара пайда эца йиш йоацилга. Цу тайпара бежан гурваш пачхьалкхенга декхача бераша диллача дахкерча кондицех деза а дерста а хул. Иштта масала, 1967 шера «Алханчуртский» совхозе май бетта хьалхарча денош дlайохьаш лоаман даьгlенашка 2450 кьона бежан дlадигар. 128 ди даьккхар цу хьайбаша лоам. Хlара бежана дийнахьа буса тlаккхеташ хинна юкъера деала 625 грамм а. Юкъера лаьрхlача лоам дьаккхача хана царех хlаранена тlаккхийтта деззак 80 килограмм хул. Царех 1560 бежан пачхьалкхенга деккхар совхозо. Уж дlайийцача мясокомбинате белгалдир царех 77 процент бежан лакхара тоалахар долаш, хlаьта юкъедасарaш юкъера тоалахар долаш хиннилга.

Цу боахаме хlара центнер дулх доаккхаш дlадаккхийтар 25 сом 68 кепиг мара дац. Цхьадолча вай республикерча боахамашка центнер дулхага 100 совгlа сом дlадохийташ хилча из кlезига да а е дукха да дикагlа кхетадергда.

А. ДЖАМБУЛАТОВ,
«Светлоторский» яхача треста партгруппа зоотехник.

«СЕРДАЛО»

ШОАТТДЕН ОАГIУВ

ВЕДЗИЕВ Ахьмад

Шуна из камаьршa вацар.
Хьалха гlулакх хайна вацар.
Тlаьхьа, цкъа шеайннга вена
Хьаша вайра шуна хайна:
— Цlа хlалих до воллу из, —
оьлаш
Сожайнехьар цlоrlа доьлаш.

Газет дешарий стихаш

ДУДАРОВА Хьульмат

ШКОЛА

Ленина васнет дагахьаш
Тхе хьо йолча дахкир.
Дlайха мевршад хьетта
Ia тхо дlачуийцар.
Школа! Хьо йинъенна ха,
Тхана цlенхха йоьгIаргьиц.
Хьайн доча гlуланах кlеьдаенна
Моттиг цхьенкха гургьиц.
Хьо тхоа кlеlахаре продаьича
Iадика юьцо ха хьатlаетт,
Ши дош ала хlоенахь
Дог тlа чlоаrlа хала етт.
Хlоно дергдац, хала дале а
Iалина юша азэ
Iадика хийна, тхо оза школа,
Ia денивр лепадарга вона дозэ!

ГАМБОТОВА Лейла

ЕЗИЙ СО ЦУННА

Цхьаь сервахьа ераьнио
Аз беттага хаттар дир:
Езий цунна, але вега,
Ва сий дела бетте лир.

«Са ма аза» — аьлар бетта,—
Хьега оний хеза хо.
Хьо цlи йовхаш боша леттта
Дукха хо яц чувеза.

«Еза цунна» — сага ихош
Сигнера седаьний лепаш дийг.
Хьо ца хувцо хувцарга це
Ший ца! нова доьца дог.

* * *

Оагаль из-сийна сигле
Сийрда седаьний дерригаш
Легадеогдар аз цу лаьтта
Легадер дукха лаьтта мир!

Эгlаз ма гlа седаьний сона
Ишта вйхьаза дуваьрах
Кхоаш бийсан шуга хьемр
Магаш шоана гlаьна еза.
Лаьтта деацаш са йиссача
Доьадаь дерригa хиш
Хий лаьттача йорда пхеи тlа
Йоглоргьар во соний беш,

АЛДАГАНОВ Башир

ЛОАМАН ЛАЬТТА

Лоамана йовзаш боацча нехе
Лоаман лаьтта нъе да вол.
Хьаьнда доза, доза аза
Хала да доза цунна долл.

Из бенъда цар. Нъе да лаьтта.
Машин хахкиала моттиг яц.
Нъа ца хьеге шура, лаьтта
Сигнера Iочумехкаргдац.

Хьай кулганаш хеш Iа доалдей
Сийнеча кхорах беш хургьа.
Хача нисэ кулг Iа доапладей
Тlахнер эзд лемергдо.

Лаьтта нъа да оаш ма ала.
Из нъе хилар бехне дац,..
Йоалла цахевр тlера вала,
Лаьтта эмгар эшаш яц.

Халкъа багах бувцамцара

КОРТА БЕЦАРИЙ УКХАН?

[illegible] хиннав. Цхьа кьорг бlаргалйнай нарна. Цу чу корта чалха чувоналенна цаl. Кьорга чу бертий хиннай. Дlачувоаллаше а фоарта гlолаз чал а лаьна корта бакхкьй. Когаш а лаьэ ихалаьэкъачаг аьь, корта бецарий укхан?— аьнай цхьан новкъосто.

— Воллахlий бацар, корта хиннабахаре-м цу чу а гlортаргвенар, аьнай вокхо.

СОГА СЕННА ХЕТТ ЦА?

Iеттара хала дара Зелар дкхеталеш хиннав вийг. Хlара зенна яц кхетае гlерташ шайна нисар а хеш цунна хьехаш хиннав хьаьхаро. —Шоаза шиь массий?, Кхоаза кхоь массий? —кхаш хеттам хиннав. Вокхо шийна загалехьар чlаоалаш хиннав: вах, бабкl, нтт. Хlаьта ше кхы ца йиттача. — даьлахьий, хьанеьк, из хьайна хоеш хилча сога сенна хетт Iа из? — аьнав, йоах йиlнго.

Цlенздоьар Моьсаган Абу.

Футбол

«ТЕРЕКА» ХЬАЛХАРА ТОЛАМ

Самардайнехьа йоккха футбол хлаьчар Гровне. СССР кубок яккхара йолча матче Йошкар - Оларча «Спартакаца» лейзар «Терек».

Цхьанкха «гьахетам» боацаш да кубокова ловзараш — кйшар вккъера дlаяова. Цунга хьежжа хул хlара мата — хlара команда фуннагlа хьа а котьела гlерт.

Ишта хилар самардайнехьа а. Юххьанче а сила хlадолалу ловзар. Хьалхарча тайме хало хилар спартаковцашта. Цар наlараштa диии кхерож тlатуус грознеций нападающеша Е. Толстова. П. Шаулова Бекъда, бургаш чутоэв йиш йолча хунккача торожед пайда эцаш нар.

Барийттлагlча минотe эргlавара атака ю «Терека». Гlожа ловзар бахьан долаш спартаковцашта штрафной хьожаю судахочо. Хьаьний вратарь меттахьаваьла кхелехьа сетка чу йехкхар Е. Толстова теха бургаш.

Счет 1:0 хилар. Кхы а чlоаrlлу фусамдаьй атакаш. Хьалхара тайм чаккхьилалехьа цхьакха а гол чутехар полузащитника Аюпова.

Шоллагlча тайме белгала дикагlа ловз спартаковцаш. Хlаьх вазкъало да грознеций защитникашта, кот мадаьнвадий тхо аьнча уйла дагаеслача командана а беклам хилар. Спартаковски нападающе В. Романова 85 миноте чутехар вхьа гол.

Ишта счет 2:1 а йолаш «Терек» котъяьлар.

8 апреле СССР XXX чемпионате хьалхарча матче «Терек» ловзаргья Орджоникидзерча «Спартакаца».

М. МУСИЕВ.

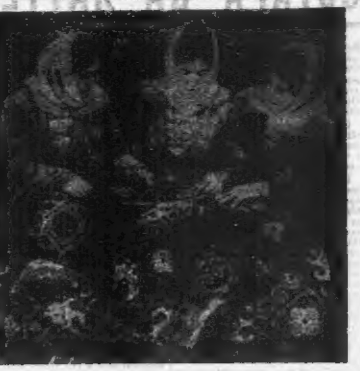

ЧЕРСИЙ - БАЛКХАРОЙ АССР. Нальчикерча «Горянка» яхача фабрике дась кlуесаш тайн-тайнара бесаш лепаше ший тайнара а хоза а догам долаш да. Дикал лакха йола цу предприяте продукция бахача нахи чlоагlа хоаттаэш доалол дехьа дика эlаийеша я.

Сурта тlа: «Горянка» яхача фабрика дикагlа бола кlувасшдериш Л. Тенгизова, А. Хачеткова, А. Мамбетова.

Г. Мазура сурт.
ТАСС фотохроника.

СА КЕРДА ДОТТАГIА

(Дуцар)

ОСМИЕВ Хьадис

АХКАН каникулаш йолаенна шоллагlа бутт бар. Селхане а когаукаргаш а яьха, ана-юхе сабедгало йоалаш леттана хана бlаринга гlурхзаш балаваш тlа а дадеш Гlалме тlа эlак эьокхе девар тхо, сон гкона лоаллава вахеча Чlоба мальхъен Гlоймерзий кlеьни Башира. Хьатlайоагlача гурахьа пхолагlча классе деше даха а дезаш цхьайтта-шийтта шу дьнна барм дар тхо цу хана.

Из цаl маре кхы шоай кlеьни ца хилерах дас-нанас бочавиикзар дарий а кац, ле вала долаш, чlоагlа зими оамал йолаш, массава а ше ехдар отгаде гlеоташ кlеьни вар Башир. Бlаргlашта туш карцвела а, ше бакъ волеш мара Ia тынцар цо, чlоагlа кала дар из къарве.

Вlаши гаргга дехаш хилерах а, моаналарез доадоалпешаьла эгвоалхьалха тховйла бlаргегуш хиларах а, школе долеш - доагlаш беш беланикъ цаl хиларах а цо-м тапле са дотташ лоара Башира вецал. Бакъахьа доле а хьоцаьха доле а, цо аьхар эз могийташ ца хилча смаха дохаргдолаш дар ткона юкъера хьовшал. Хlанэ-элане кхетарг ма ей ораьния а хетеш, цунцара эгlа вацар сона. Вешта соца-м из цхьа бехьан та а товра. цхьебакъда, геттара оасца вао тlа кхаесча кхьча бехоцга, ксонаьннасера дао цун бегара ера мел доала дош, цьамиех а вешаш веца.

Нах ца безар нахи а вазац. Нехаа ца оашахов нах а башаш. Ишта ма оалий бокхачо нахаl Цун сонтал-кудар [illegible]

[illegible]

УЖ шийга доацаш сонна мара, Хьасана эlаьла ворг а хьовхкензар цу дешашка. Иштта цо шийг дешаш торнав ца деш дитарах кхы а дукхаrlа Iотаьаш хилар Башерана.

— Хьо хlана аьна укх тха Iам тlа! [illegible]

[illegible]

Ниттхьа мара бlарга хоа ца лун, селла шортиге додэр Iан белча моттэ тий. Малхбузеталерча оагlоралье сайна моттиг а лаьца, эlак ьоккаш аагlана сона тlаарра тlенких Башир.

— Дlаала укхезара, доастама йиlиг, — аьлар цо. — Вешта йиlиг а дургьиц хьа миссел зоаза-м.

— Хьо Хьасана чоеташлоавр аваш [illegible]

[illegible]

сога йиш а аха.

— Сога фу де аз Iа! — эlаьла шеи а ца воалаш, жол делар Башира. — Царгашлир тlыорг зоада а яь, мехавре цхьаьро дихьар хьа эlан. — Са футтарерча хьасапе юха а мlадажаха ваьевлар из.

Дукха аьллар со, яила чу а тоlаш, сунтах делийса сай эlан хьапакха [illegible]

[illegible]

С О хьогаче воаллаш сонна, [illegible]

[illegible]

Городе доккхчь гlулакхара хьа а вьнна. ше рьаза а хиина веная. из айщиrra боле бе, кхаш дувцаю юртехоциа Хьасана дьье Асхьабах. Дагlатеннагlа вале а, тlа хаикара кlеьни вео Хьасан а.

Бакъ-м хургдац из, хlаьта а енаа нерга [illegible] хьа. Из дега а дозэ, иллк [illegible] салле мукъам а беш, цlоrlа техаш шиорк:

Вина парг доагlа хьона!
Пхьойна сарк йоагlа хьона!

[illegible] хинна. Хьасан а човвава а дог хинна Башир цо ишта юхетоарах. Хlаьта со, цо ахечунга кхы на е ца дуаrlаш, Iо эгlа а аьнна гlурга тlаара хьалиста этто кlеrlча моргах хьа эlаьа тlирг.

Сацара шийна кашъостал хургдоашига а Хьасан шийна дуьлале отта денол долаш волга е кхета а да. кlеьддапар Башир.

— Кач эlаьа уьхьо? — аьлар цо.— Дlахоца къачаташ!

Юккьанца сонна эlаяэ из шlона вошерига хета а дав, кхы цlенхха е дийша вега е вео. Башира къачаташ дlааьйцар Хьасана.

[illegible] кхерааш чlоаrrlа лора а луш, масса оаrlорехьа увзадора из эlек. Эlак къадоелаш дешао.

Баргхьаш дlа а дахьа, кхиа Iочу а аьнна, сунтах эlак дlаlета моттиг хьа а лаха хьадоикхе дагадехар соне из. Эlака тlеххана эттаrlа хургдолаш тlирг эзза лоаттав аьнна. Башира гlурих дlа а бенна, кхы чу аььлар со. бо а елла, тlиорганца вала иуаг Iочу а дехийта, со эlака Iотlаххоачана хана кlаьдха соне бара шийкхар тlийорг ший нхза маккоачча Башира гургих хьан а теха, эlак довиллчо гlолла яьдар из.

— Вира хьоа биьб Iа! — шийзар [illegible]

[illegible] согa. Цхьебакъда, цу чкъьорал а кхы мел долчул а дезаrlа дар соне цхьаькааr цхьанна кlамах кувца могаргаьаш дика. цу дийнахьа хиния керда доттаrlа вар соне уллув. Малла а со хилекза йолча ше вахьача городера геттара дукха сакъердама хlамаш дийцар соне цу дийнахьа со кердача доттагlчо.

Пlа - тlа дуккагlа чlоагlлуш, цаl вошцае шоллагlдар ца магаш дlадир соне Хьасанаи юкъера доттагlал.

Дого хьагlаьа ца аугаш, цхьан юккъагlа иштта тхоциов цйrlа а лийнна, тlаккхьара а хьекийтар Башир а.

Хlама ха ловрашта

ЧАЙВО ХЕНАШТА ТАМАГIАШ ДУ

Нийлхача чкуьн-юкхе белгарбаьнна беrlа сома а лакха а бола дийхка хи. Цун дошо бесара оаrlов тlа бlаргагуш да даьха жаргхилгаш. Уж да ши метр декхера Iо а хьекхаш ламьра. Из да чайво аьх ший тамаrlа. Ча хьасlар чура морт бетта арамьинай. Хенаша ший дерригача дегlа дlоахкааа ура а этта, Iай нахьаrlа йlаьхьенача ший врача мlаршое маргхилгаш даьлла но цунна.

Цу тайнара йола белгаловаш тер моттиг дlалара яя яхдага да ихаш дувц. Нагахьа санна чай тамаrlа хела тlа лакха оттадьлале, из ха моттиг наз кхоачача дахко дlаланьий хьхтга, хlаьта цу гlулакхо чан йоастаrlаш дола оакхарий укзардоакала иахй а дувц.

Цу тайнара тамаrlа бlаргадайча, фу кхерамерча моттигера дайде. Чахулла гlаьнагlа уж дlаволх йоах Хьанна хоа эгара ушахьагlча кlеп-зьлх кхетий а.

Ча фу дем а зийна да, цхьабакъда, цхьанна а натуралиста бокъоша ховш дац уж тамагlаш фу доерхlам белий да.

КХЕРАМЕ НАЬКЪАХОЙ

Гуразьа, акхх гlаамаши хаьаркаши Салеликульская Калмыкульски Iамаш тlа салоlеш бхьулбехьа, дlайцача мехкашка яха наз (оабен) йолча хана, гонаарча шьрвата ареашка йоагlа кlай эlогара дола тепна аьрзеш. Уж наз бола ши метр дlа-са даргла ткъамаш дола оалхазараш [illegible] дасlаш хьа чан эргlаш тlа, айенача моттигашка хьеттен тека бlаргхдетача Iаний шаьреза бердий йистошка а.

Уж аьрзеш-«санитараш» я. Уж массаза а ихар ма, оалхазарий Iулаш гаьнна дlайхача мехкашка хьалхьухача хана царна уллув яьле ух. Цкъаза итт килограммага кхоачаш ева худ дарех йола аьрзи. Гlетта додача оалхазара чlехькелаш из. Цхьабакъда, эзараш оалхазараш юкъе йолэ Iулаш кьаькхьа долацелча цуа фешт тео — «бага клоссе» хlаьа нийслу. Тlаккха аьрзела кlаддус немоташ хинне е цонн хинне, оалхазарши.

Ишттa, цхьана эзараш-километраш хула нийъ бу царз цlе эlоkарч йолча казаркашен кlай кlоrарч долла аьрчеш.

«ХЬАША ЦА ВЕЗА «ГIУРГIАЖАШ

Ма хоза гlовнах-сибатах тоа-денна да-ял уж оалхазараш. Вайцалца бlаралшекаргволаш, селла сакъердане да хоза оетташ урагlа еrlа къаяргаш йола уж шиша кхоккха цхьана гlаjжача Салхьикульски Iам тlа ньк дам лелаш.

Цхьабакъда, дунеиче ботавяг[illegible] чlоагlа кура - я уж. Цхьаннахьа кхетар, цкъаза паргара бlарча километр гаьна Iан тlа гlаж Iохаьара езак гlургlажий везал эгlевбета. Цхьа бирса Iиллаяш а ел, ткъамала гlайтте уж гlажах лата тlахьеах. Воча хьазе отт из гlургlажаш тlаккхачалекьа гlетте кlалхаоьнла ца кхуаш косе.

Цулкхьа да-кх гlургlажашта юхе гlажаш Iохоаша ца юхаига.

И. ТИХОНОВ,
Кокчетавски областа Чистопольски район.
(«Сельская жизнь» яхача газета тlара).

КИНО ХЬАЖА ИХА ПИЛ

Угандерча (Африка) халкъа парке ара юкъе дlахьакхаш хиннад джунглейкарча пилий некарак лаьна хола документальни фильм. Из кино массаза хьокха цунга хьежа хьунз юкъера укхаш хиннай пилт. Кино хьежарашта тlехьашка дlа а этте, кlираелле экранага хьежаш хиннад из. Сеанс йисте ма яьлачце а хьунагlа юхайхад из.

7 апрель–дерригдунен унахцIенон ди

[illegible]

СССР-е болх бу дукха бepрагlча лорех дешалагlча доалхьа. 1967 шу чаккхьийлале [illegible] шера аргаш тlеxьaьнaвий эар дукхал, [illegible] 16 эзар сега [illegible] 25 гаргга дар ва. Советски Iадала [illegible] дукхал а дарбай учреждени, [illegible] санатореш [illegible] Советски Союзе унахцIено дерригдунен дlадаьхийта дерригдунен [illegible] 7 миллионерц эзи гаргга хиннад.

Тlaьо шу хьалхa, 1948 шера 7 апреле чlоаrlдолла дlаьйтта Дерригдунен унахцIена [illegible] организаций Устав, хlаьта цу хана дола дун ди хlара шера белгалдеххаш хьа а доагlа. Укх шера из [illegible] «УнахцIено — кходанарда дуким тlа» аха лаьна а йолаш.

Дlаяха шаьлагlча [illegible] гlоргдa медициски Iилма? Цунара шийга фу [illegible] «Здоровье» («УнахцIено») яхача журнала тlа кхуна [illegible] советски медицина [illegible] дийцадо.

Тахан вайн доьшовчо [illegible] укх тахан вай кхуллаше кхое нel.

ДIА-СА ДУВЛАЧА ЛАЗАРАШТА ДУХЬАЛА

Шеко болаш дац дифтери, полиомиелит, туляреми яха лазараш кхы [illegible]

[illegible]

Ухх тlеххьарча шерашка Iилмахошта гучадаьнная группа цамо[illegible]

[illegible] лазараш СССР-е хургlоаваш дlатахаро дикха бокхача бoаpамo гlo дергда шой чалхъа вахара жалтla-тla дикагlа гоалтуш хилaро. Хlаьта советски Iилмахоша елахьле халча лазарех кlалхаръяккхаре търоелерча летописа юкъе кхы а дукха сийдахьа оагlонаш язъерхилар шеко йолаш а дац.

(АПН).

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоалаш Грозне йоачаш а йоаш, хуваллуш мерхаш хургья, къуда - мыждоалалаьрл къарчош алагlа а болаш. тlаккха гlаьххьа мух хьекхаргба, республике гlоала 12—17 градуси Грозне 13—16 градуси йlовхаl хургья.

7-чоа 8-чоа апреле лоалаша йоачаш а йоацаш, хуваллуш мерхаш хургья, цхьайолча моттигашка доза уйттаргда, тайп-тайпарча оагlонашкахьара лаьгlо мух хьекхаргба, бийсанна 1—6 градуси денош 15—20 градуси йlовхаl хургья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадугIа, хьажа

[illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

14.00 — «Тlом тхоашта тlаберзабу» яха художественни фильм (шиъ серн яьхьана) 17.55 — Нлаеш дахкарех Нохч-Гlалгlай ансамбля концерт. 18.35 — Бакъдолчех дьукха фильм. 20.05 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьалаха дола къамаьла 20.25 — Киножурнал. 20.35 — Передачий программа. 20.40 — «Велакъежар» — кинофестиваль. «Хала берамо» яха художественни фильм. 21.30 — Фильм-концерт. Віаьстен фантази.

[illegible] 17.00 — Къонал (гlалгlай меттала). 17.30 — «Геологашта хетаду» яха передача (эрсий меттала). 18.00 — Геологашта дола концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.00 — «Тlом тхоашта тlаберзабу» яха художественни фильм (кхоалагlа йоьлагlа сери яьхьана). 17.35 — Геологий дахкар кхоачашдеш отталь концерт 18.15 — Киносборник 18.35 — Поэзе яха минут. 18.40 — Бакъболчох дьукха фильм. 19.00 — Школьникашта. Дешах дола бахьаьр. Хьалхара передача. 19.20 — Береашта дола фильм. 20.00 — Передачий программе. 20.05 — «Велакъежар» — кинофестиваль «Кавказски ссарко», яха художественни фильм. 21.45 — Фильм-концерт. «Фолламанна» — Киеве» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-39-11; жоапаьлла секретара—3-34-38; партийни дахарел, культурал, промышленностен отделий—3-42-30; юрта бахаман оаньнойн отделий—3-42-30.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-30.
«Грозненский рабочий» издательство типографи. Ревкома проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02042. Заказ № 1660